

מסכת מגילה דף טו.

הביא הגמ' (דף יד:) ברייתא שיש שמונה נביאים והם כהנים שיצאו מרחב הזונה, ואלו הן, נריה, ברוך, שריה, מחסיה, ירמיה, חלקיה, חנמאל, ושלום.
קושית הגמ' - בשלמא ירמיה, חנמאל, ברוך, ושריה, מפורשים שהם נביאים, אבל אבותיהם מנלן שהיו נביאים?

ירמיה

חנמאל - "ויבא אלי חנמאל בן דודי כדבר ה'" (כמו שאמר אליו ה').

ברוך ושריה - תלמידי ירמיה היו, ומצינו שתלמידי נביאים היו נביאים,

וכמו אלישא תלמיד אליהו, ויהושע תלמיד משה.

תירוץ הגמ' - כדעולא דאמר עולא, כל מקום ששמו ושם אביו בנביאות, בידוע שהוא נביא בן נביא,

שמו ולא שם אביו, בידוע שהוא נביא ולא בן נביא,

שמו ושם עירו מפורש, בידוע שהוא נביא מאותו העיר, ואם לאו, בידוע שנולד בירושלים.

ולקמן תניא בברייתא **ברוך בן נריה, ושריה בן (נריה בן) מחסיה,**

וכתוב בנביאת ירמיה, "דברי ירמיהו בן חלקיהו", ובחנמאל כתיב "הנה חנמאל בן שלם..".

במתניתא תנא כל שמעשיו סתומים ומעשה אבותיו סתומים, ופרט לך הכתוב באחד מהן לשבח, בידוע שהוא צדיק בן צדיק, לגנאי, בידוע שהוא רשע בן רשע.

מלאכי	
זה מרדכי , ונקרא מלאכי שהיה משנה למלך. מיתבי , ומרדכי..... ומלאכי... כולן נתנבאו... וא"כ ראינן שמלאכי אינו מרדכי, תיובתא .	רב נחמן
זה עזרא	תניא, רבי יהושע בן קרחה
מלאכי שמו, ואינו כינוי לאדם אחר.	חכמים
מסתברא מלאכי זה עזרא , ששניהם דברו על ישראלים שנושאים נשים נכריות.	רב נחמן (בר יצחק)

ת"ר ד' נשים יפיפיות היו בעולם, שרה רחב אביגיל ואסתר, ולמ"ד אסתר ירקרוקת, מפיק אסתר ומעייל ושתי.

ת"ר רחב המזכיר את שמה נגרר אחר תאות זנות. **יעל** בקולה. **אביגיל** בזכירתה. **מיכל** בת שאול בראייתה.

רבי יצחק - כל האומר **רחב רחב** מיד רואה קרי, והיינו במי שיודעה ומכירה.

מסכת מגילה דף טו.

"וּמְרַדְּכִי יָדַע אֶת־כָּל־אֲשֶׁר נַעֲשָׂה.... וַיִּזְעַק זְעָקָה גְדֹלָה וּמְרָה" קושית הגמ' - מה אמר בצעקתו?

רב - גבה המן מאחשורוש, שמלאו לבו לדבר מה שלא עלה על לב אחשורוש.

שמואל - גבר מלכא עילאה ממלכה תתאה, וכינוי הוא להיפוך בלשון נקיה.

"וַתִּתְחַלְחַל הַמַּלְכָּה" רב - פירסה נדה, ר' ירמיה - הוצרכה לנקביה.

"וַתִּקְרָא אֶסְתֵּר לְהַתְּדָן" רב - זה דניאל, ונקרא התך, שחתחוהו מגדולתו.

שמואל - נקרא התך, שכל דברי מלכות נחתכין על ידו.

"לִדְעַת מַה־זֶּה וְעַל־מַה־זֶּה"

רבי יצחק - שלחה לו שמא עברו ישראל על חמשה חומשי תורה, דכתיב בהן, "מזה ומזה הם כתובים".

"וַיִּגִּידוּ לְמֶרְדֳּכָי אֶת דְּבָרֵי אֶסְתֵּר"

ואילו דניאל (התך) לא הלך למרדכי, שאין זו דרך ארץ לשליח לחזור אל משלחו ולהשיב לו שנתקלקלה שליחותו

ולא נתקיימה, לומר שלא הסכימה אסתר לשליחותו.

" לֶךְ פְּנוּס אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים.....אֲשֶׁר לֹא־כָדַת"

רבי אבא - שלא כדת כל יום ויום, שבכל יום ויום באונס, ועכשיו ברצון.

"וְכֹאֲשֶׁר אֲבַדְתִּי אֲבַדְתִּי"

כשם שאבדתי מבית אב, שיתומה אני מאב ואם, כך אבדתי ממך, ואסורה אני לך,

דאשת איש שנאנסה, מותרת לבעלה, וברצון, אסורה לבעלה.

"וַיַּעֲבֵר מֶרְדֳּכָי"

רב - העביר יום ראשון של פסח בתענית, שהרי בי"ג נכתבו האגרות וניתן הדת בשושן, וי"ד וט"ו וט"ז התענו, ובערב

נתלה המן. שמואל - עבר ערקומא דמיא לאסוף היהודים שבעבר השני.

מסכת מגילה דף טו.

"וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַתִּלְבַּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת" אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא,

בגדי מלכות מיבעי ליה, אלא שלבשתה רוח הקדש, כתיב הכא "ותלבש" וכתיב "ורוח לבשה את עמשי".

ואמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא, אל תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך, שהרי שני גדולי הדור, דוד ודניאל, ברכום שני הדיוטות, ונתקיימה בהם.

ואמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא, אל תהא קללת הדיוט קלה בעיניך, שהרי אבימלך קלל שרה, "הנה הוא לך כסות עינים", ונתקיימה בזרעה, "ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו".

ואמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא, בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם, מדת בשר ודם, אדם שופת (מושיבה על הכירה) קדרה ואח"כ נותן לתוכה מים, אבל הקב"ה נותן מים ואח"כ שופת הקדרה...

ואמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא, כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם,

שנאמר **"וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לְמַלְךְ בְּשֵׁם מַרְדָּכָי"**.

ואמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא, צדיק אבד, לדורו אבד, אבל הוא עצמו נפשו נצחית בעולם הבא, משל לאדם שאבדה לו מרגלית, כל מקום שהיא, מרגלית שמה, לא אבדה אלא לבעלה.

"וְכָל־זֶה אֵינָנוּ שׂוֹה לִי" אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא,

מרדכי בא בטענה של עושר ("פרוזבולי") שכל נכסיו של המן שלו הוא, והמן בא בטענה של עוני ("פרוזבוטי"), שימים רבים קודם לכן מכר המן את עצמו לעבד למרדכי בעבור לחם מחמת עניות. ואמר המן אע"פ שעכשיו יש לו כל זה, כשרואה את מרדכי וזוכר שמכר עצמו, אז "כל זה איננו שוה לי".

מסכת מגילה דף טו:

ואמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא, עתיד הקב"ה לתת מכבודו על ראשי הצדיקים כעטרה, ולהשרות עליהם את שכירתו, שנאמר:

עמיד הקב"ה להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק	"ביום ההוא יהיה ה' צבקות
למי שעושין רצונו,	לעטרת צבי
ומצפין לישועתו,	ולצפירת תפארה
ודוקא למי שעושה עצמו כשיריים שאינו בעל גאווה,	לשאר עמו
שדן את יצרו, שכופה את יצרו הרע לחזור בתשובה,	ולרוח משפט
שדן דין אמת לאמיתו,	ליושב על-המשפט
שמתגבר על יצרו ואינו הולך אחריו לעבור עבירה,	ולגבורה
שנושאים ונותנים במלחמתה של תורה,	משיבי מלחמה
שמשכימין ומעריבין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, והיינו "שערה" שנעשים "שוערים" לפתוח דלתות בהשכמה....	שערה"

אמרה מדת הדין להקב"ה, מה נשתנו אלו שנעשין עצמן כשיריים ויש להם מדות הללו, לאלו שאין להן מדות הללו, ואמר לו הקב"ה שישראל עוסקים בתורה, ועוד אמר הקב"ה מי שאין להם מדות הללו, אע"פ שיש להם מעשים טובים, גם הם כמו הרשעים, כיון שאינם מתגברים על יצרם, והולכים אחר תאוותיהם, ולכן ילכו לגיהנם.

"וּתְעַמַּד בְּחֶצֶר בֵּית-הַמֶּלֶךְ הַפְּנִימִית"

ר' לוי - כיון שהגיע לבית הצלמים, נסתלקה הימנה שכילה, אמרה, "קלי קלי למה עזבתני"....

"וַיְהִי כִּרְאוֹת הַמֶּלֶךְ אֶת-אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה"

ר' יוחנן - ג' מלאכי השרת... א' הגביה את צוארה, א' משך חוט של חסד עליה, וא' שמתח את השרביט אליה. וכמה? ר' ירמיה - של ב' אמות היה, והעמידו על י"ב, ואמרי לה על ט"ז, ואמרי לה על כ"ד, במתניתא תנא על ס', רבה בר עופרן אמר משום רבי אלעזר על ר'.

וכן אתה מוצא באמתה של בת פרעה, ובישיני רשעים שנתארכו שיניו של עוג....

מסכת מגילה דף טו:

"וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה-לָּךְ אֶסְתֵּר הַמַּלְכָּה וּמַה-בְּקִשְׁתְּךָ עַד-חֲצֵי הַמַּלְכוּת (וַתַּעַשׂ) וַיִּנְתֵּן לָךְ"

חצי המלכות ולא כל המלכות, או י"ל חצי המלכות ולא דבר שחוצץ למלכות, במקום של חצי המלכות, דהיינו בנין בית המקדש במקום של חצי העולם, שהוא חצי מלכות אחשורוש.

"יבוא המלך והמן אל-המשתה" ת"ר מה ראתה אסתר שזימנה את המן?

פחים טמנה לו	ר"א
"אם רעב שונאך האכילהו לחם וגו'	ר' יהושע
כדי שלא יטול עצה וימרוד	ר"מ
כדי שלא יכירו בה שהיא יהודית	ר' יהודה
כדי שלא יאמרו ישראל אחות יש לנו בבית המלך, ויסיחו דעתן מן הרחמים	ר' נחמיה
כדי שיהא מצוי לה בכל עת, אולי תוכל להכשילו בשום דבר לפני המלך	ר' יוסי
אולי ירגיש המקום שאני צריך להחניף רשע זה ולזלזל בכבודי, ויעשה לנו נס	ר"ש בן מנסיא
אסביר לו פנים כדי שיהרוג הוא והיא, וכי גזרי גזירה ומית חד מינייהו, בטלי הגזירה.	רבי יהושע בן קרחה
מלך הפכפכן היה, אמרה שמא אוכל לפתותו ולהורגו, ואם לא יהא מזומן, תעבור השעה ויחזור בו.	רבן גמליאל
קנאתו במלך קנאתו בשרים	ר"ג - אנו צריכין ר' אלעזר המודעי
"לפני שבר גאון"	רבה
"בחומם אשית את משתיהם" וגו', מתוך משתיהם של רשעים, בא להם פורענות	אבני ורבא
אשכחיה רבה בר אבוב לאליהו, א"ל כמאן חזיא אסתר ועבדא הכי, א"ל ככולהו תנאי וככולהו אמוראי.	

"וַיִּסְפֹּר לָהֶם הָמֵן אֶת-כְּבוֹד עֶשְׂרוֹ וְרֹב בְּנָיו" - וכמה רוב בניו?

רב - ל', עשרה מתו, ועשרה נתלו, ועשרה מחזרין על הפתחים.

רבנן - אותן שמחזרין על הפתחים שבעים היו.

רמי בר אבא, רב נחמן בר יצחק - מאתיים ושמונה היו שזה הגימטריא של רב.

מסכת מגילה דף טו:

"בְּלִילָהּ הֵהוּא נְדָדָה שְׁנַת הַמֶּלֶךְ"

רבי תנחום - נדדה שנת מלכו של עולם, לנקום נקמתו.

רבנן - נדדו עליונים, נדדו תחתונים, שהיו מלאכים מבהילים אחשורוש כל הלילה, ואמרו לו כפוי טובה אתה....

רבא - נדדה שנת המלך אחשורוש ממש, חשב למה הזמינה אסתר את המן היום למשתה, שמא עצה הם נוטלים

להרג אותי, ולמה אין אנשים מגלים זה, שמא יש אדם שעשה לי טובה, ולא גמלתי לו על כך.... מיד **"וַיֹּאמֶר**

לְהָבִיא אֶת־סֵפֶר הַזְכָּרֹנוֹת דְּבָרֵי הַיָּמִים".

"וַיְהִי נִקְרָאִים" - מלמד שנקראים מאליהן.